

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 155/03-16

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 11. júla 2003 predbežne prerokoval sťažnosť MUDr. A. S., M. n. B., zastúpenej advokátom JUDr. O. Š., B., vo veci porušenia jej základného práva vlastníť majetok a porušenia ústavných podmienok jeho vyvlastnenia podľa čl. 20 ods. 1 a 4 Ústavy Slovenskej republiky, porušenia základného práva podnikat' upraveného v čl. 35 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a porušenia ľudského práva vlastníť majetok upraveného v čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v nadväznosti na porušenie čl. 1 a čl. 12 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 11 Listiny základných práv a slobôd rozsudkom Okresného súdu Bratislava V č. k. 5 C 194/01-48 z 29. októbra 2002 a rozsudkom Krajského súdu v Bratislave č. k. 13 Co 563/02-67 z 27. marca 2003 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť MUDr. A. S., ktorou namieta porušenie svojich základných práv upravených v čl. 20 ods. 1 a 4 a čl. 35 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práv upravených v čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v nadväznosti na porušenie čl. 1 a čl. 12 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 11 Listiny základných práv a slobôd

a) rozsudkom Okresného súdu Bratislava V č. k. 5 C 194/01-48 z 29. októbra 2002,
o d m i e t a pre nedostatok právomoci,

b) rozsudkom Krajského súdu v Bratislave č. k. 13 Co 563/02-67 z 27. marca 2003, o d m i e t a z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bolo 3. júla 2003 doručené podanie MUDr. A. S. (ďalej len „sťažovateľka“), M. n. B., zastúpenej advokátom JUDr. O. Š., B. Z jeho obsahu vyplynulo, že ide o sťažnosť podľa čl. 127 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), v ktorej sťažovateľka namieta porušenie jej základného práva vlastniť majetok a porušenie ústavných podmienok jeho vyvlastnenia podľa čl. 20 ods. 1 a 4 ústavy, porušenie základného práva podnikat' upraveného v čl. 35 ods. 1 ústavy a porušenie ľudského práva vlastniť majetok upraveného v čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „Dodatkový protokol“) v nadväznosti na porušenie čl. 1 a čl. 12 ods. 1 a 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) rozsudkom Okresného súdu Bratislava V (ďalej len „okresný súd“) č. k. 5 C 194/01-48 z 29. októbra 2002 a rozsudkom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 13 Co 563/02-67 z 27. marca 2003.

Označeným rozsudkom okresný súd zamietol žalobu sťažovateľky proti odporcovi Všeobecnej zdravotnej poisťovni, so sídlom Bratislava, Mamateyova 17, o zaplatenie istiny 184 484,90 Sk s príslušenstvom a krajský súd označeným rozsudkom tento rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil.

Sťažovateľka svoju žalobu okresnému súdu zdôvodňovala tým, že v rokoch 1998 a 1999 ako prevádzkovateľka neštátneho zdravotníckeho zariadenia podľa zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 277/1994 Z. z. o zdravotnej starostlivosti v znení neskorších predpisov poskytovala zdravotnú starostlivosť poistencom Družstevnej zdravotnej poisťovne Perspektíva (ďalej len „Perspektíva“), ktorá bola rozhodnutím Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo“) č. 3215/1999-A z 1. júla

1999, ktoré nadobudlo právoplatnosť 17. júla 1999, zrušená, a Všeobecná zdravotná poisťovňa, ktorú považuje za jej právneho zástupcu, odmietla záväzky zrušenej Perspektívy plniť.

Okresný súd podaný návrh sťažovateľky zamietol a v odôvodnení uviedol, že ide o návrh predčasne podaný, keďže navrhovateľ (v konaní pred ústavným súdom sťažovateľka) nesprávne stotožnil okamih prechodu záväzkov zrušenej poisťovne s okamihom zrušenia súhlasu na výkon jej činnosti a prechodu jej poistencov na odporcu. Podľa názoru okresného súdu nemožno Všeobecnú zdravotnú poisťovňu považovať za univerzálneho nástupcu poisťovne Perspektíva, pretože táto bola zrušená bez nástupcu. To, že prejdú záväzky a pohľadávky poisťovne Perspektíva na odporcu, bude možné konštatovať až po ukončení likvidácie. Skutočnosť, že na majetok Perspektívy bol vyhlásený konkurz, tento stav nijako neovplyvňuje.

Krajský súd rozsudok okresného súdu potvrdil a zhodne s jeho záverom považoval žalobu za predčasnú, pričom svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že podľa novelizovaného ustanovenia § 34 ods. 3 a 4 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 273/1994 Z. z. o zdravotnom poistení, financovaní zdravotného poistenia, o zriadení Všeobecnej zdravotnej poisťovne a o zriaďovaní rezortných, odvetvových, podnikových a občianskych zdravotných poisťovní v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o zdravotnom poistení“) k prechodu záväzkov a pohľadávok zrušenej poisťovne Perspektíva na Všeobecnú zdravotnú poisťovňu môže dôjsť až po zistení likvidátora, že z majetku zrušenej poisťovne nemožno tieto záväzky uspokojiť, z čoho vyplýva, že sa tak nemôže stať pred ukončením likvidácie poisťovne Perspektíva.

Návrh sťažovateľky považoval krajský súd za predčasný aj preto, že ešte neuplynuli lehoty stanovené § 34 ods. 6 zákona o zdravotnom poistení, a poukázal tiež na to, že novelizáciu zákona o zdravotnom poistení nemožno považovať za retroaktívnu, keďže len dopĺňa a upresňuje podmienky prechodu záväzkov zrušenej poisťovne na Všeobecnú zdravotnú poisťovňu a čas a zdroje na plnenie.

Podľa tvrdení sťažovateľky aplikovali okresný súd a krajský súd v namietaných rozhodnutiach také znenie ustanovenia § 34 ods. 6 zákona o zdravotnom poistení (v znení novelizácie vykonanej zákonom č. 233/2001 Z. z.), ktoré sa stalo súčasťou tohto zákona až po uplatnení jej práva prostredníctvom súdnej žaloby, čím „*bol narušený inštitút právnej istoty, s ktorým v právnom štáte úzko súvisí požiadavka zachovania legálne nadobudnutých práv. Vo všeobecnom vyjadrení to znamená, že nikomu nemožno odňať jeho riadnym spôsobom nadobudnuté práva na základe neskoršie vydaného právneho predpisu. Táto požiadavka ako imanentná súčasť právnej istoty sa vzťahuje predovšetkým na základné práva a slobody, ktoré sú v zmysle čl. 12 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky neodňateľné, nescudziteľné, nepremlčateľné a nezrušiteľné*“.

Z uvedených skutočností vyvodila sťažovateľka záver, že v namietaných rozsudkoch okresný súd a krajský súd interpretovali a aplikovali ustanovenie § 36 ods. 4 zákona o zdravotnom poistení v rozpore s ústavou, čím došlo k porušeniu čl. 1, čl. 12 ods. 1 a 2, čl. 20 ods. 1 a 4 a čl. 35 ods. 1 ústavy, čl. 11 listiny a čl. 1 Dodatkového protokolu.

Sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd po predbežnom prerokovaní prijal jej sťažnosť na ďalšie konanie a po vykonanom dokazovaní vyniesol tento nález:

„Zamietnutím návrhu na zaplatenie 184.484,90 Sk s príslušenstvom rozsudkami Okresného súdu Bratislava V. č. k. 5 C 194/01-48 a Krajského súdu Bratislava 13 Co 563/02-67 v dôsledku aplikácie § 34 ods. 6 zákona č. 273/1994 Z. z. o zdravotnom poistení, financovaní zdravotného poistenia, o zriadení Všeobecnej zdravotnej poisťovne a o zriaďovaní rezortných, odvetvových, podnikových a občianskych zdravotných poisťovní v znení neskorších predpisov došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na rovnosť garantovanú čl. 11 Listiny základných práv a slobôd a čl. 12 ods. 1 a 2 Ústavy SR, práva na podnikanie zakotveného v čl. 35 ods. 1 Ústavy SR, práva vlastníť majetok upraveného v čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a v čl. 20 ods. 2 Ústavy SR a k prekročeniu podmienok vyvlastnenia, ktoré sú zakotvené v čl. 20 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky. Zároveň došlo aj k porušeniu ustanovenia čl. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ktorý je vyjadrením princípu právneho štátu.

Rozsudok Krajského súdu v Bratislave zo dňa 27. 03. 2003, č. k. 13 Co 563/02-67 a rozsudok Okresného súdu Bratislava V. zo dňa 29. 10. 2002, č. k. 5 C 194/01-48 sa zrušuje.

Slovenská republika je povinná zaplatiť navrhovateľovi čiastku 150.000,- Sk k rukám navrhovateľa do troch dní odo dňa právoplatnosti z titulu primeraného zadosťučinenia.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie ústavný súd nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

1. Podľa názoru ústavného súdu v časti, v ktorej sa sťažovateľka domáha vyslovenia porušenia označených základných ústavných práv rozsudkom okresného súdu č. k. 5 C 194/01-48, nie je daná právomoc ústavného súdu.

Ako to vyplýva z citovaného ustanovenia čl. 127 ods. 1 ústavy, právomoc ústavného súdu je daná iba vtedy, ak o ochrane základných práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Právomoc ústavného súdu je preto v týchto prípadoch subsidiárna. O ochrane ústavných práv sťažovateľky, ktorých porušenie namieta, vo vzťahu k okresnému súdu rozhoduje v odvolacom konaní krajský súd. Preto vzhľadom na uvedenú zásadu subsidiarity nie je v právomoci ústavného súdu preskúmať rozsudok okresného súdu č. k. 5 C 194/01-48.

Vzhľadom na uvedenú skutočnosť ústavný súd odmietol túto časť sťažnosti pre nedostatok svojej právomoci.

2. Zvyšnú časť sťažnosti, ktorou sťažovateľka namieta porušenie svojich ústavných práv rozsudkom krajského súdu č. k. 13 Co 563/02-67, považoval ústavný súd za zjavne neopodstatnenú.

O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, ak namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98).

Ústavný súd pri predbežnom prerokovaní tejto časti sťažnosti sťažovateľky v súlade so svojou judikatúrou konštatoval, že „do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť iba vtedy, ak by ich rozhodnutia (a im predchádzajúci postup) boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné a zároveň by mali za následok porušenie niektorého z princípov spravodlivého procesu, ktoré nebolo napravené ani v inštančnom (opravnom) postupe všeobecných súdov (I. ÚS 34/03, III. ÚS 53/02, I. ÚS 24/00).

Podľa názoru ústavného súdu nemožno dospieť k záveru, že by rozsudok krajského súdu bolo potrebné považovať za zjavne neodôvodnený alebo arbitrárny. Bolo nepochybne v právomoci krajského súdu príslušné ustanovenia zákona vyložiť. Rovnako nemožno dospieť k záveru, že by bol výklad krajského súdu z ústavného hľadiska neospravedliteľný a neudržateľný, tak aby jeho následkom došlo k porušeniu niektorého zo základných práv, ktoré sťažovateľka namieta. V tejto súvislosti poukazuje ústavný súd na tú skutočnosť, že krajský súd potvrdil zamietnutie žaloby z dôvodu jej predčasnosti. Nedošlo teda k tomu, že by krajský súd považoval nárok sťažovateľky za nedôvodný s konečnou platnosťou, a to ani v tej časti, v ktorej sa sťažovateľka domáha prisúdenia majetkových sankcií. Preto v tejto časti je sťažnosť podľa názoru ústavného súdu zjavne neopodstatnená.

K namietanému porušeniu čl. 1, čl. 12 ods. 1 a 2 ústavy a čl. 11 listiny ústavný súd uvádza, že ich aplikácia sa v individuálnych sťažnostiach viaže na vyslovenie porušenia individuálne určeného základného práva alebo slobody sťažovateľa, a preto požiadavka na vyslovenie porušenia čl. 1, čl. 12 ods. 1 a 2 ústavy a čl. 11 listiny bez vzťahu ku konkrétnemu základnému právu alebo slobode sťažovateľky je zjavne neopodstatnená (I. ÚS 34/98).

Z týchto dôvodov ústavný súd sťažnosť sťažovateľky v súlade s doterajšou judikatúrou ústavného súdu (I. ÚS 57/03) po jej predbežnom prerokovaní v senáte odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. júla 2003